

ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Газета виходить із вересня 1934 року.

27 березня 2014 року.

№1 (2904)

ДО 95-РІЧЧЯ ДНУ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА ПРЕЗЕНТАЦІЯ КНИГ

Останнім часом в університеті чимало зроблено для збереження та увічнення нашої історичної пам'яті як одного з фундаментальних чинників утвердження реального, живого патріотизму нинішнього покоління продовжувачів університетської історії, як конкретне свідчення сформованої тут аури шанобливого ставлення до своїх попередників, атмосфери своєрідної корпоративної гордості за співпричетність до добрих справ знаного в Україні і світі вищого навчального закладу.

На такий кінцевий результат націлена й нова серія видань. І ключове, найвагоміше місце в них відведено людям, тим, на чийй плечах, образно кажучи, тримається вся потужна університетська споруда. Саме ці люди, об'єднані й поріднені спільною університетською долею, – наш воістину безцінний золотий скарб. Не випадково одна з ювілейних книг так і названа – «Золоті кадри ALMA MATER».

Унікальне видання за підсумками майже дворічної реалізації проекту «Усна історія ДНУ».

Історія університету, окремих його споруд простежується в оригінальній монографії «Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара: від перших споруд до сучасного університетського містечка».

До ювілею побачили світ другий випуск Каталога старожитностей, складеного за підсумками археологічних досліджень істориків козацького містечка Самарь та Богородицької фортеці XVI – XVIII ст., фундаментальне інформаційне видання про результати завершених науково-технічних розробок університету за 2006-2012 р. р., монографія

з динамічного проектування ракет; більшість вісників ДНУ, «Історія хімічного факультету», «Л. В. Писаржевський» із серії «Видатні постаті ДНУ ім. О. Гончара» та бібліографічний довідник «Спортивна слава ДНУ ім. Олеся Гончара: майстри спорту», про яку ми розповідали в попередньому номері газети.

У Палаці студентів відбулася презентація цих нових праць, у яких досить виразно й вагомо представлене наше минуле й сьогоднішнє. «Переконаний, що всі вони знайдуть своїх читачів, бо зроблені якісно, доброту, по-університетськи», – сказав ректор, професор М. В. Поляков.

Презентували книжки члени авторських колективів І. С. Попова, С. І. Світленко, В. С. Савчук, В. І. Саричев, І. Ф. Ковальова, В. І. Карплюк, Ю. Д. Шептун, В. С. Коваленко, а також герої нових університетських видань: заслужений професор ДНУ О. М. Вінниченко, заслужений викладач ДНУ Н. П. Олійник, заслужений працівник ДНУ В. О. Насекан, декан факультету систем і засобів масової комунікації В. Д. Демченко, старший викладач кафедри фізичного виховання та спорту, майстер спорту з гімнастики В. В. Шевченко.

Віriamo, що життєвий і професійний приклад людей, про яких написано у книгах до 95-річчя ювілею університету, стане дороговказом для молоді, допоможе їй торувати свої шляхи в майбуття.

«Попереду у нас нові видання, нові теми та ідеї, – сказав ректор М. В. Поляков. – А вже університет продовжує динамічний і впевнений поступ у майбутнє, до свого 100-ліття, щоденно підтверджуючи свій високий статус і достойне місце в загальнонаціональному й міжнародному освітньому просторі.»

ПРАЦЮЄ В НАУКОВІЙ БІБЛІОТЕЦІ ДНУ ІМЕНІ ОЛЕСЯ ГОНЧАРА

БІБЛІО-ПАНІ

*Ой, студенти поруч в'ються
І стають до мене в ряд,
Я усім їм посміхнуся
Й підійду – не одвернуся.*

*Ставлю виставки цікаві,
Різні довідки складаю,
За комп'ютером працюю –
Я без діла не сумую.*

*Кожен день, неначе бджілка,
Ціла купа справ, проблем:
Я і книги розставляю,
Й видаю їх, і приймаю,*

*Ось така тепер Наталка,
Та, що зветь її Полтавка.
Я є дівчина сучасна,
І весела, і красива.*

Завідувач сектора обслуговування навчальною літературою Ольга ПРИМІЧ.

Завідувач сектора обслуговування навчальною літературою Ольга Приміч взяла участь у регіональному конкурсі «Бібліо-пані-2013», перемогла і здобула таке красиве звання.

Умови конкурсу вимагали: створити флаер про інноваційні послуги бібліотеки, написати твір на тему «Моє бачення бібліотеки 30-х років XXI століття», зняти рекламний ролик «П'ять причин, щоб стати читачем нашої бібліотеки», надати фотокартку учасниці з цікавим підписом для номінації «Бібліотечна красуня».

До конкурсу готувалася не тільки Ольга. Їй допомагали колеги-бібліотекарі. Разом підбирали вбрання – український національний костюм із бабусиних скринь, стрічки, намисто, віночок. Вийшла просто-таки Наталка Полтавка з книгою І. П. Котляревського в руках! Сфотографували дівчину в розкішному рослинному царстві біля бібліотеки. Підпис під фото вигадали теж колективно. Весело і від душі.

У творі «Моє бачення бібліотеки 30-х років XXI ст.» конкурсантка змалювала

модель електронної бібліотеки з широким спектром послуг, із цілодобовим вільним доступом до електронних ресурсів, із добре укомплектованим сучасною науковою і навчальною літературою фондом як у паперовому, так і в цифровому форматі. Читачі зможуть дізнатися про наявність літератури і отримати її електронний варіант з будь-якого комп'ютера. Бібліотекар буде консультантом-професіоналом, а читання стане потребою для кожного. У паперовому вигляді книга зберігатиметься як пам'ятка історії, завжди буде пошанована й не втрачатиме своєї цінності.

Флаер (електронний вид реклами) називався «Літо з бібліотекою». Чотири листівки запрошували прочитати книги з фондів наукової бібліотеки на свій смак: «Читай про свої захоплення», «Вивчай історію країни», «Сучасна класика», «Читай про все на світі».

Діючою особою рекламного ролика «П'ять причин, щоб стати читачем нашої бібліотеки» була конкурсантка з маленькою «сестричкою» Настею. Знайомство

починається з показу мальовничого куточка, де розташована наукова бібліотека, та розповіді про її історію. Музичний супровід та віршований діалог двох сестер під час подорожі по відділах бібліотеки зацікавить глядача і спонукає стати її активним читачем.

Ольга Приміч працює в бібліотеці дев'ять років. Після закінчення технікуму зварювання і електроніки імені Є. О. Платона продовжила навчання (заочно) на факультеті фізики, електроніки та комп'ютерних систем, де здобула кваліфікацію інженера в галузі електроніки та телекомунікацій.

Її кредо – бути корисною людям. До користувачів бібліотеки вона уважна, молодь її поважає і прислухається до її порад. А ми, колеги, любимо Ольгу за те, що вона людина з відкритим серцем, небайдужа до проблем бібліотеки, чуйна, щира, красива, учасниця всіх колективних заходів. Вона – перша і поки що єдина Бібліо-пані на Дніпропетровщині.

**С. КУБИШКІНА,
директор наукової бібліотеки.**

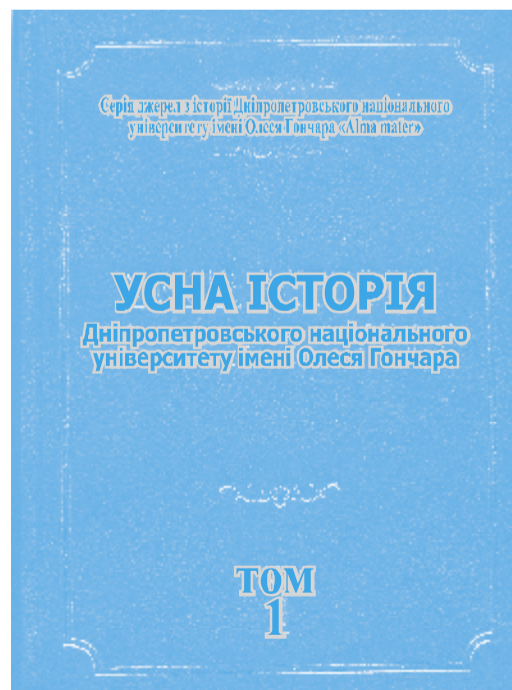
Золоті кадри Alma mater. Нариси. /Ідея та заг. ред. М. В. Полякова; авт.-упоряд. В. В. Іваненко, І. С. Попова (Дн-ськ, Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту, 2013).

У книзі вміщено нариси про життєвий і професійний шлях плеяди заслужених професорів, викладачів, наукових співробітників та працівників Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, імена яких стали гордістю його новітньої історії.

«Це люди високої честі й чистої совісті, одержимі науковим пошуком, фахівці найвищої проби, відомі вчені, справжні патріоти, гуманісти, інтелектуали, які багато літ вірно й самовіддано служать рідній Alma mater», – пише у вступній статті ректор, професор М. В. Поляков.

У збірнику зібрано 25 задокументованих усноісторичних джерел, які розкривають основні віхи життєвого і творчого шляху цілого ряду науково-педагогічних, наукових та культурних працівників, найважливіші етапи становлення та напрямки функціонування Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара періоду середини ХХ – початку ХХІ ст.

Розраховано на освітан і науковців вищої школи, докторантів, аспірантів і студентів, всіх тих, хто вивчає освіту і науку в Україні.

Усна історія Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара: зб. докум. матер. (редкол.: проф. М. В. Поляков (голова) та ін. – Дн-ськ, «Ліра». – Т. 1).

Савчук В. С., Старостін В. С., Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара: від перших споруд до сучасного університетського містечка /під ред. проф. М. В. Полякова (Дн-ськ; РВВ ДНУ ім. Олеся Гончара; «Ліра», 2013).

АКАДЕМІК-ГІДРОБІОЛОГ П. П. ШИРШОВ

Петро Петрович Ширшов – доктор географічних наук, дійсний член Академії наук СРСР.

Працював заступником начальника Головного північного морського шляху (1939-1942), наркомом, міністром морського флоту СРСР (1942-1948), директором Арктичного інституту, засновником і директором Інституту океанології АН СРСР, головою Тихоокеанського наукового комітету (1946-1950).

Нагороджений трьома орденами Леніна, орденом Червоної Зірки, медаллю «Золота Зірка», Герой Радянського Союзу.

Ім'ям П. П. Ширшова названі вулиці в нашому місті та в Одесі, бухта на Землі Франца-Йосифа, підводний хребет у Беринговому морі, теплогід, Інститут океанології Академії наук Росії.

(Із кн. «Славетне сузір'я окрилених університетом. Нариси» – Дн-ськ, вид-во ДНУ, 2008).

П. П. Ширшов народився 1905 року в Катеринославі (Дніпропетровськ), на пролетарській околиці міста – Чечелівці. Із дитинства він захоплювався природознавством, біологічними науками. Його настільна книга – «Життя тварин» Брема. Разом із батьками збирав гербарій, організовував перші «експедиції» по Дніпру, проводив перші дослідження з гідробіології. На дніпровських берегах народилася та міцніла мрія юнака про море, про вивчення його мешканців. Мрії про море відбилися навіть в імені його дочки: Марина – «морська».

Як фахівець-гідробіолог Петро Петрович формувався у Дніпропетровському університеті. У 1921 році він вступив на біофак Дніпропетровського інституту народної освіти (так тоді називався університет), де працював під керівництвом відомого українсько-

Нарком П. П. ШИРШОВ на трапі корабля «Україна».

го гідробіолога, професора-альголога Д. О. Свіренка. У кінці 20-х – на початку 30-х років ХХ ст. для кардинального вирішення проблеми Дніпрових порогів, що перешкоджали наскрізному судноплавству по Дніпру, розгорталася будівництво Дніпровської гідроелектричної станції (Дніпрогесу). Для вивчення порожистої ділянки Дніпра та відстеження в подальшому гідробіологічних та іхтіологічних змін, викликаних будівництвом Дніпрогесу, у серпні 1927 року уряд прийняв постанову про організацію Дніпропетровської державної гідробіологічної станції. Директором станції в березні 1928 р. призначили Д. О. Свіренка. Петро Петрович займався тут вивченням перифітону (організмів-оброшувачів) Дніпрових порогів та фітобентосу (рослинних організмів, що мешкають на дні водойми).

Перша друкована праця П. П. Ширшова – «Нарис водоростей Дніпрових порогів». Професор Д. О. Свіренко тоді сказав: «Із цього юнака обов'язково вийде вчений».

У 1929 році, за рекомендацією Д. О. Свіренка, Петро Петрович переїжджає до Ленінграда. 30-ті роки ХХ ст. були періодом бурхливого освоєння просторів радянської Арктики. «Захворів Північчю» і наш випус-

П. П. ШИРШОВ у «папанінській» експедиції.

Письмове приладдя П. П. Ширшова.

Експонати Дніпропетровського національного історичного музею імені Д. І. Яворницького.

ник. На борту криголама «Сибіряков», який повинен був уперше в історії за одну навігацію 1932 р. пройти увесь Північний морський шлях, він проводить унікальні дослідження водоростей арктичних морів, вивчає гідрологічний режим Північного Льодовитого океану. Так розпочалася «арктична ера» у житті майбутнього академіка.

Потім були експедиції на «Челюскіні» (1933 р.), «Красіні» (1935 р.). І легендарна «папанінська» експедиція «СП-1» на дрейфуючій крижині до Північного полюсу 1937–1938 рр.! Дев'ять місяців самовідданої роботи «папанінців» у суворих полярних умовах стали без перебільшення науковим подвигом. Були отримані унікальні дані, що збагатили світову науку і досі використовуються у гідробіології, метеорології, геології. «Папанінська» експедиція на дрейфуючій крижині до Північного полюсу стала вершиною наукової діяльності вченого.

Його новаторські праці з вивчення водоростей арктичних морів не втратили актуальності і нині. Головне їх значення полягає в тому, що було зафіксовано стан арктичних водоростей у той час, коли навколишнє природне середовище Арктики ще не зазнало впливу промислового забруднення. Тому

петровську, ще юнаком у розпочав своє загартування. Велике спасибі старика Дніпру за те, що він допоміг мені. Цей гарт знадобився мені потім і на Новій Землі, і на морях далекої Арктики, і, нарешті, дуже знадобився на крижині біля самого Північного полюса. Тут же, в одній із лабораторій дніпропетровського вищого навчального закладу, у лабораторії професора Д. О. Свіренка, про якого завжди тепло згадував, я розпочав працювати, у нього отримав інститутську науку, тут же, у Дніпропетровську, я став науковим працівником. Тож ще раз спасибі рідному місту за те, що воно мені дало. І, нарешті, товариші, коли ми закінчували свою роботу, коли дрейфували у Гренландському морі, рідний Дніпропетровськ виявив мені найвищу честь, найбільшу довіру, які тільки можуть бути виявлені радянським громадянину: Ви мене, товариші, обрали своїм депутатом». Дніпропетровці на ці слова відповіли тривалими оплесками.

О. ФЕДОНЕНКО,
завідувач кафедри загальної біології та водних біоресурсів;
Л. БАЙДАК,
член громадського Ширшовського комітету.

У відповідь на звернення ЦК ВЛКСМ студенти Дніпропетровського державного університету виїздили на освоєння цілих земель, допомагали збирати врожай. У 1956 році у боротьбі за «казахстанський мільярд» узяли участь близько 400 студентів, у 1958 – 420. Посланці ДДУ виконували всі види сільськогосподарських робіт, освоїли кілька професій: працювали змінними трактористами, комбайнерами, помічниками комбайнерів, на соломокопнувачах, скиртувальниками соломом, на току, на перевезенні зерна. Працювали напружено і, незважаючи на труднощі, виконали значний обсяг робіт. Трудівники радгоспів «Михайлівський» та імені ХХ партз'їзду щиро дякували студентам ДДУ за допомогу. «150 тисяч чоловік, – відзначалось у подяці, – можна прогодувати протягом року хлібом, зібраним юнаками і дівчатами університету на цілині». Усі, хто працював на цілині вдруге, були відзначені медалями «За освоєння цілини», Грамотами ЦК ВЛКСМ, Грамотами ЦК комсомолу Казахстану. У своїх спогадах колишні студенти відтворюють атмосферу дружби, самовідданості, змагання та хвилювань під час третього трудового семестру.

(З Історії Дніпропетровського національного університету імені Олесь Гончара (голова редколегії проф. М. В. Поляков. – 4-е вид., переробл. і доповн. – Д.: Вид-во ДНУ, 2008).

Студентка біологічного факультету Ія БЕССОНОВА розпочала роботу на цілині нації старенькій віялці. 1958 рік.

Навчання з цивільної оборони. 4-ий курс біологічного факультету. 1959 рік.

СТИПЕНДІЇ ВІДМІННИКАМ ЗБІЛЬШИЛИ

З 1 січня цього року збільшено стипендії відмінникам.

Так, звичайна академічна стипендія у нинішньому семестрі становить 830 гривень. Юнакам і дівчатам із числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, та тим, які в період навчання в університеті у віці від 18 до 23 років залишилися без батьків, призначено 1860 гривень. Таким чи-

ном, звичайні академічні та соціальні стипендії збільшено на 40 гривень.

На 35 гривень збільшено іменні стипендії навчального закладу: імені С. М. Конюхова та Вченої ради ДНУ імені Олесь Гончара – тепер по 850, а імені В. І. Моссаковського – 981,40 грн.

Л. СИМОН,
начальник планово-фінансового відділу.

КОШТИ – СТУДЕНТАМ:

НА ПРЕМІЇ ТА МАТЕРІАЛЬНУ ДОПОМОГУ

2 мільйони 161 тисячу гривень витратив університет протягом 2013 року на премії студентам за успіхи в навчанні, науці, за перемогу в олімпіадах та активну

участь у роботі студентського самоврядування.

3 мільйони 867 тисяч гривень виплачено студентам-сиротам для придбання навчальної літератури, одягу

і взуття, як компенсацію на харчування й допомогу при працевлаштуванні.

(За інформацією на сайті ДНУ ім. О. Гончара).

